

АВТОРСЬКЕ ПРАВО. СЕРТИФІКАЦІЯ ТА СТАНДАРТИЗАЦІЯ

УДК 006.03:338.45

Д.В. Смерницький,
кандидат юридичних наук

ПРОМИСЛОВА ВЛАСНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ СТАНДАРТИЗАЦІЇ

Стаття присвячена дослідженню питань забезпечення належного захисту інтелектуальної власності в процесі створення національних нормативних документів. Проаналізовано нормативно-правову базу з цього питання та внесено пропозиції щодо її удосконалення.

Ключові слова: інтелектуальна власність, промислова власність, стандарт, технічний регламент, технічні умови, національні нормативні документи, об'єкти інтелектуальної власності.

Статья посвящена исследованию вопросов обеспечения надлежащей защиты интеллектуальной собственности в процессе создания национальных нормативных документов. Проанализирована нормативно-правовая база по этому вопросу и внесены предложения по ее усовершенствованию.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, промышленная собственность, стандарт, технический регламент, технические условия, национальные нормативные документы, объекты интеллектуальной собственности.

Several issues of the providing of intellectual property proper defence in the process of national normative documents creation. A normative and legal basis is analyzed and suggestions are given for its improvement.

Keywords: intellectual property, industrial property, standard, technical regulation, technical requirements, national normative documents, objects of intellectual property.

Згідно із Законом України “Про наукову і науково-технічну діяльність” [1] науково-технічна діяльність – це інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань у всіх галузях техніки і технологій. Її основними формами (видами) є науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, технологічні, пошукові та проектно-пошукові роботи, виготовлення дослідних зразків або партій науково-технічної продукції, а також інші роботи, пов'язані з доведенням наукових і науково-технічних знань до стадії практичного їх використання.

Проведення науково-дослідних (НДР) та дослідно-конструкторських робіт (ДКР) регламентується, відповідно, Державним стандартом України ДСТУ 3973-2000 “Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Правила виконання науково-дослідних робіт. Загальні положення” [2] та Державним стандартом України ДСТУ 3974-2000 “Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Правила виконання дослідно-конструкторських робіт. Загальні положення” [3]. Звісно,

проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт регламентує ціла низка державних стандартів України, але наведені стандарти є основоположними в цій сфері.

В ході виконання НДР та ДКР створюються об'єкти інтелектуальної власності, у тому числі об'єкти промислової власності.

Відповідно до Паризької конвенції з охорони промислової власності, промислова власність – це права, що стосуються винаходів, корисних моделей, промислових зразків, знаків для товарів і послуг, фірмових найменувань, зазначень походження товарів, а також захист від недобросовісної конкуренції. Промислова власність також поширюється й на галузі сільськогосподарського виробництва й видобувної промисловості та на всі продукти промислового чи природного походження [4, с. 319].

Враховуючи наведене вище, ми приєднуємося до думки фахівців, що об'єкти промислової власності знаходять втілення у процесі науково-технічної діяльності людини. При цьому варто пам'ятати про те, що поняття “науково-технічна діяльність” набагато ширше від поняття “промислова діяльність”, що, у свою чергу, породжує поняття “промислова власність”, хоча багато об'єктів цих двох понять збігаються. Так, наприклад, винахід є результатом науково-технічної діяльності й водночас – об'єктом промислової власності. Проте далеко не всі результати науково-технічної діяльності стають об'єктами промислової власності, а отже, об'єктами правової охорони. Багато результатів науково-технічної діяльності залишаються поза межами зазначених понять з тих чи інших причин [5, с. 12–13; 6, с. 32–33].

Отже, можна зробити висновок, який ми в цілому поділяємо з І.Г. Запорожець, про те, що промислова власність у сучасному розумінні для фахівців, обізнаних у сфері інтелектуальної власності, – це складова інтелектуальної власності, яка стосується творінь людського розуму. Термін “промислова власність” застосовується для позначення рухомої й нерухомої матеріальної власності, яка використовується в процесі матеріального виробництва. За таких умов фахівці і науковці різних галузей по-різному тлумачать поняття “промислова власність”, що подеколи призводить до непорозуміння та плутанини при застосуванні правових норм [5, с. 13; 7, с. 18–19].

Враховуючи наведене вище, на нашу думку, промислову власність можна визначити як складову інтелектуальної власності, створену людським розумом у процесі науково-технічної діяльності, об'єкт правової охорони, який також може бути втілений (реалізований) у промисловості як у промислових об'єктах, так і в способах виробництва.

Спробуємо розібратися, як саме пов'язані розробка стандартів України, кодексів усталеної практики, зводів правил, технічних умов із об'єктами промислової власності.

Однією з важливих ділянок роботи Міністерства внутрішніх справ України є розробка стандартів, технічних регламентів, технічних умов, інших національних нормативних документів у сферах діяльності, покладених на МВС України. До таких сфер відноситься мисливська і спортивна вогнепальна зброя, спецзасоби самозахисту та піротехнічні вироби.

На виконання „Програми перегляду чинних в Україні міждержавних стандартів (ГОСТ), розроблених до 1992 року” [8] за тематикою “Мисливська та спортивна вогнепальна зброя”, закріпленої за МВС України наказом Держспоживстандарту України від 14.04.2006 № 115 та Державною програмою стандартизації на 2006–

2010 роки [9], проводиться перегляд 20 міждержавних стандартів (ГОСТ) та розроблення на їх заміну національних стандартів (ДСТУ).

Також на виконання п. 9 “Робочої програми розроблення технічних регламентів”, затвердженої наказом Держспоживстандарту України від 24.11.2006 № 327 [10], проведено розробку та введено в дію Технічний регламент на піротехнічні вироби.

Розробка національних нормативних документів є вельми актуальною для МВС України, більш того, Міністерство виступає основним виконавцем відповідних пунктів Державних програм.

На перший погляд, стандарти не мають зв'язку із захистом та охороною об'єктів промислової власності. Розглянемо цю проблему детальніше. Що ж може становити предмет суперечок?

Розглянемо законодавчу базу щодо стандартизації. Основним нормативним документом у галузі стандартизації є Закон України “Про стандартизацію” [11], згідно зі ст. 1 якого “стандартизація – діяльність, що полягає у встановленні положень для загального і багаторазового застосування щодо наявних чи можливих завдань з метою досягнення оптимального ступеня впорядкування у певній сфері, результатом якої є підвищення ступеня відповідальності продукції, процесів та послуг їх функціональному призначенню, усуненню бар'єрів у торгівлі і сприянню науково-технічному співробітництву”.

Об'єктом стандартизації згідно зі ст. 4 Закону України “Про стандартизацію” є продукція, процеси та послуги, зокрема, матеріали, складники, обладнання, системи, їх сумісність, правила, процедури, функції, методи чи діяльність, персонал і органи, а також вимоги до термінології, позначення, фасування, пакування, маркування, етикетування [11].

У ст. 11 цього Закону [11] зазначено, що порядок розроблення, перегляду, внесення змін, прийняття та опублікування стандартів встановлюється Законом України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” [12]. Згідно зі ст. 4 Закону України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” [12] об'єктами стандартизації та/або технічного регулювання є продукція, процеси та послуги, зокрема матеріали, складники, обладнання, системи, їх сумісність, правила, процедури, функції, методи чи діяльність, персонал і органи, а також вимоги до термінології, позначення, фасування, пакування, маркування, етикетування, системи управління якістю і системи екологічного управління.

Більш детально врегульовує процедуру розробки стандартів Національний стандарт України ДСТУ 1.2:2003 “Національна стандартизація. Правила розроблення національних нормативних документів”. Розділ 1 “Сфера застосування” цього Стандарту установлює правила як розробляти, приймати, переглядати, змінювати, визнавати таким, що втратив чинність та розповсюджувати національні стандарти України, кодекси усталеної практики, зводи правил, настанови, правила (далі – НД). Положення цього стандарту обов'язкові до застосування для усіх суб'єктів стандартизації [13].

З'ясуємо, яким чином пов'язані із стандартом чи іншими нормативними документами об'єкти промислової власності.

У п. 3.1.2 розділу 3 “Правила розроблення НД” ДСТУ [13] зазначено, що розроблення НД повинно ґрунтуватися на міжнародних чи регіональних стандартах чи інших публікаціях міжнародних і регіональних організацій, результатах науково-

дослідних, дослідно-конструкторських, дослідно-технологічних, проектних робіт, патентних досліджень тощо та передбачати можливість досягнення консенсусу щодо положень НД.

Цей пункт ДСТУ 1.2:2003 [13] чітко дає відповідь на запитання про виникнення інтелектуальної власності. Саме під час проведення науково-дослідних, дослідно-конструкторських, дослідно-технологічних, проектних робіт створюються об'єкти інтелектуальної (промислової) власності, які відповідно до нормативно-правових документів належать авторові або роботодавцю, якщо робота проводилася у зв'язку з виконанням службових обов'язків. Це підтверджується розглянутими вище пунктами Закону України "Про стандартизацію" [11] та Закону України "Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності" [12], згідно з якими об'єктом стандартизації та технічного регулювання є продукція, процеси, матеріали, складники, обладнання, системи тощо,

Отже, при створенні стандартів чи інших нормативних документів до їх складу може потрапити об'єкт інтелектуальної (промислової) власності, який захищений охоронним документом. Наприклад, опис виробництва продукту, який закладається в стандарт, можна класифікувати як об'єкт винаходу чи корисної моделі – спосіб, а опис самого продукту – як об'єкт винаходу чи корисної моделі – продукт (пристрій, речовина тощо).

Крім того, наявність об'єктів промислової власності у стандартах також підтверджується і нормами, встановленими в ДСТУ 1.0:2003 "Національна стандартизація. Основні положення" [14]. Так, у п. 4.3 цього Стандарту [14] зазначено, що до основних завдань стандартизації відносяться: безпечність продукції, процесів та послуг для життя, здоров'я та майна людей, тварин, рослин та охорони природного довкілля; якість продукції, процесів та послуг, відповідно до рівня розвитку науки, техніки, технологій і потреб людей; установлення оптимальних вимог до суспільно важливої продукції, процесів та послуг; поліпшення техніко-економічних показників виробництва; упровадження новітніх технологій, оновлення виробництва та підвищення його продуктивності та інші.

Також п. 6.2 Стандарту [14] встановлено найважливіші об'єкти стандартизації, до яких віднесені продукція, призначена для використання у різних видах економічної діяльності, продукція для державних закупівель та широкого вжитку; будівельні матеріали, процеси, типові деталі та будинки, системи функційного забезпечення будинків, складні будівельні споруди та методи контролювання у будівництві; потреби оборони, мобілізаційної готовності та державної безпеки.

На підставі аналізу норм ДСТУ 1.0:2003 "Національна стандартизація. Основні положення" [14] можна впевнено констатувати, що об'єкти промислової власності відносяться до об'єктів стандартизації та можуть входити до НД.

Нормативно-правові документи, що регулюють сферу інтелектуальної власності, а саме промислової власності – це Закони України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" [15], "Про охорону прав на промислові зразки" [16] та "Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем" [17]. Крім того, правові норми щодо інтелектуальної власності встановлені в Книзі четвертій Цивільного кодексу України "Право інтелектуальної власності" глави 35 "Загальні положення про право інтелектуальної власності" статтями 423–432 [18].

Наслідки порушення права інтелектуальної власності викладені у ст. 431 Цивільного кодексу України [18]. Так, встановлено, що порушення права інтелектуальної власності, в тому числі невизнання цього права чи посягання на нього,

тягне за собою відповідальність, встановлену цим Кодексом, іншим законом чи договором.

Крім того, Кодексом України про адміністративні правопорушення [19] та Кримінальним кодексом України [20] встановлено покарання за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності. Так ст. 51-2 "Порушення прав на об'єкти права інтелектуальної власності" Кодексу України про адміністративні правопорушення [19] передбачає покарання у вигляді штрафу з конфіскацією незаконно виготовленої продукції та обладнання і матеріалів, які призначені для її виготовлення, за незаконне використання об'єкта права інтелектуальної власності, привласнення авторства на такий об'єкт або інше умисне порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності, що охороняється законом. Кримінальний кодекс України [20] передбачає наступні покарання за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності. Стаття 177 "Порушення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію" Кодексу [20] встановлює покарання у вигляді штрафу або виправних робіт, або позбавлення волі, з конфіскацією та знищенням відповідної продукції та знарядь і матеріалів, які спеціально використовувались для її виготовлення, за незаконне використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка, топографії інтегральної мікросхеми, сорту рослин, раціоналізаторської пропозиції, привласнення авторства на них, або інше умисне порушення права на ці об'єкти, якщо це завдало матеріальної шкоди у значному розмірі. Крім того, ч. 2 ст. 177 Кодексу [20] встановлено покарання за ті самі дії, якщо вони вчинені повторно, або за попередньою змовою групою осіб, або завдали матеріальної шкоди у великому розмірі, а також ч. 3 ст. 177 Кодексу [20] за дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені службовою особою з використанням службового становища або організованою групою, або якщо вони завдали матеріальної шкоди в особливо великому розмірі.

З аналізу нормативної бази видно, що використовувати об'єкти інтелектуальної власності необхідно тільки з дозволу правовласника відповідно до чинного законодавства. Будь-яке неправомірне використання об'єктів інтелектуальної власності заборонене та карається відповідно до норм чинного вітчизняного законодавства. Отже, при розробці стандартів, технічних умов, іншої НД повинні враховуватися об'єкти інтелектуальної (промислової) власності, оформлятися відповідні угоди, дозволи на їх використання.

Проаналізуємо нормативно-правові документи, що регулюють процеси підготовки, узгодження та затвердження НД.

Як зазначалося вище, основним документом щодо створення НД є ДСТУ 1.2-2003 "Національна стандартизація. Правила розроблення національних нормативних документів" [13]. Проаналізуємо його детальніше.

Так, у п. 3.1.6 Стандарту [13] зазначено, що для того, аби організувати й координувати розроблення стандартів та підготовку їх до впровадження, установлено такі етапи робіт: організація розроблення НД; розроблення першої редакції проекту; розроблення другої редакції проекту; розроблення остаточної редакції проекту та підготовка справи НД; експертиза проекту; прийняття та надання чинності НД; державна реєстрація та видання НД. Проаналізувавши зміст цього пункту, можна зробити висновок, що етапу проведення патентних досліджень та встановлення патентної чистоти немає стосовно стандарту, що розробляється.

Підпунктом 3.2.2.1 Стандарту [13] встановлено перелік організацій, з якими проект НД треба погодити. У загальному випадку до нього вносять: замовника (або за його дорученням науково-дослідну організацію) і (або) основного користувача НД; центральний орган виконавчої влади, сфери діяльності якого стосується НД; головну організацію Держспоживстандарту України з виду вимірювання, якщо проект НД стосується цього виду вимірювання; технічний комітет (ТК), сфера діяльності якого стосується об'єкта стандартизації НД, або, якщо немає відповідного ТК, суб'єкта стандартизації, що має потрібний науково-технічний потенціал; науково-дослідну організацію Держспоживстандарту України чи Держбуду України; органи державного нагляду, якщо положення НД стосуються сфери їх діяльності згідно з чинними технічними регламентами, законодавством та положенням про ці органи. Список здається вичерпним, але відсутні державні органи щодо інтелектуальної власності, які засвідчували б проведені патентні дослідження щодо ситуації навколо об'єкта, який входить до стандарту, що розробляється.

Пунктом 3.4.8 Стандарту [13] встановлено такі документи, які мають бути у справі проекту НД: технічне завдання; перша редакція проекту НД; остаточна редакція проекту НД (у двох примірниках, один з яких – перший); текст остаточної (погодженої) редакції проекту НД на носіїві інформації, придатному для машинного (комп'ютерного) читання (тип редактора розробник узгоджує з науково-дослідною організацією); пояснювальна записка (до першої та остаточної редакції проекту); звід відгуків (до всіх редакцій проекту); оригінали листів відгуків (до всіх редакцій проекту); оригінали листів-відгуків чи їх копії, якщо у листах подано відгук на кілька проектів; оригінали документів, що засвідчують погодження проекту; протокол засідання ТК або науково-технічної ради організації-розробника; протокол погоджувальної наради (якщо відбулася); ухвала науково-технічної комісії (якщо її винесено). У цьому великому переліку документів, які необхідно додавати до проекту НД, відсутні звіт про патентні дослідження та патентний формуляр, які виконуються у відповідності до ДСТУ 3575-97 “Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення” [21] та ДСТУ 3574-97 “Патентний формуляр. Основні положення. Порядок складання і оформлення” [22]. Отже, подальша експертиза проекту НД не враховує патентну ситуацію навколо об'єкта, що увійшов до проекту стандарту. А це може призвести до включення до проекту стандарту запатентованого об'єкта, що є недопустимим відповідно до наведених вище нормативно-правових документів у сфері інтелектуальної власності.

Підсумовуючи розгляд ДСТУ 1.2-2003 “Національна стандартизація. Правила розроблення національних нормативних документів” [13], слід зазначити те, що в п. 3.1.2 розділу 3 “Правила розроблення НД” встановлено, що розроблення НД повинно ґрунтуватися, у тому числі, і на результатах науково-дослідних, дослідно-конструкторських, дослідно-технологічних, проектних робіт, патентних досліджень тощо. Але ця норма визначає необхідність включення до стандарту передових технічних рішень, створених на базі проведення наукових та патентних досліджень. Тобто в ДСТУ 1.2-2003 [13] відсутні норми щодо визначення патентної ситуації навколо об'єкта стандартизації (визначення патентної чистоти проекту стандарту), умов використання запатентованого об'єкта у випадку наявності охоронних документів на нього (патентів на винаходи, корисні моделі, промислові зразки тощо).

Розглянемо також ДСТУ 1.3:2004 “Національна стандартизація. Правила побудови, викладення, оформлення, погодження, прийняття та позначення технічних умов” [23]. У п. 3.1 Стандарту [23] зазначено, що технічні умови (ТУ) – нормативний документ, що встановлює технічні вимоги, яким мають відповідати продукція, процеси та послуги (далі – продукція). ТУ встановлюють вимоги до продукції, призначеної до самостійного постачання (виконання, давання) та регулюють відносини між виробником (постачальником) та споживачем (користувачем). ТУ можуть бути невід’ємною частиною комплексу конструкторської документації, технологічної або іншої технічної документації на продукцію або окремим документом. В ТУ, які є окремим документом, має міститися повний комплекс вимог до продукції, її виготовлення, контролювання приймання та постачання. Згідно з п. 3.11 Стандарту [23] власники ТУ перевіряють їх на відповідність чинному законодавству України, технічним регламентам, потребам споживачів, обороноздатності, рівневі розвитку науки й техніки, досягнутому на момент перевіряння, а також узгодженості з чинними нормативними документами тієї самої сфери застосування. Як засвідчує проведений аналіз, у ТУ склалася аналогічна ситуація, що й зі стандартами – до ТУ може бути включений об’єкт промислової власності, але патентні дослідження на визначення патентної ситуації стосовно об’єкта, який входить до проекту ТУ, не проводяться. Ця прогалина має бути ліквідована.

ДСТУ 1.11:2004 [24] встановлено правила проведення експертизи проектів національних нормативних документів. У процесі проведення експертизи НД треба перевіряти згідно з п. 4.1 Стандарту [24]: обґрунтованість розроблення; відповідність вимогам і нормам чинних технічних регламентів та законодавству України; відповідність вимогам, установленим у національних стандартах; відповідність прогресивним міжнародним, регіональним (міждержавним) та національним стандартам інших країн; відповідність метрологічним нормам і правилам; відповідність використаних термінів установленим вимогам; погодженість з іншими нормативними документами, які стосуються цього об’єкта стандартизації. Цей пункт не передбачає потребу перевірки НД на відповідність охоронним документам, які захищають промислову власність. Як наслідок, до НД може потрапити об’єкт промислової власності, який захищений охоронним документом без відома власника цього документа, без узгодження з ним умов використання об’єкта промислової власності.

Розглянемо ще один важливий нормативний документ, який встановлює міжнародні вимоги до стандартизації. Це – ДСТУ ISO/IEC Guide 59:2000 “Кодекс ustalених правил стандартизації” [25].

Згідно з п. 1.2 Стандарту [25] на міжнародному рівні добровільний процес стандартизації фактично координують Міжнародна організація зі стандартизації (ISO), Міжнародна електротехнічна комісія (IEC) та Міжнародний союз електротехніків (ITU). Ці органи є найвищими організаціями у широкій інфраструктурі, основою якої є національний рівень, і яка, у разі потреби, поширює свою діяльність на регіональний рівень. Глобальна система стандартизації (тобто стандартизація на національному, регіональному та міжнародному рівнях) являє собою угоди про співпрацю між ISO, IEC та ITU на міжнародному рівні, схожі угоди між організаціями зі стандартизації на регіональному рівні, такими як Європейський комітет стандартизації (CEN), Європейський комітет стандартизації в галузі електротехніки (CENELEC) та Європейський інститут стандартизації з телекомунікацій

(ETSI) в Європі, а також угоди про співпрацю між національними членами трьох найвищих організацій.

Пунктом 5.8 ДСТУ ISO/IEC Guide 59:2000 “Кодекс ustalених правил стандартизації” [25] встановлено, що у проектах стандартів об’єкт стандартизації не повинен бути запатентованим об’єктом, якщо тільки це не зумовлено технічними причинами і правовласник погоджується дати офіційний дозвіл (на прийнятний термін, на певних умовах) зацікавленому претендентові, де б той не мешкав.

Аналогічна норма встановлена і в Законі України “Про стандартизацію” [11], ст. 15 якого зазначає, що стандарт може розроблятися на продукцію і процес, які є об’єктами стандартизації та одночасно об’єктами інтелектуальної або промислової власності, якщо розробник стандарту отримав дозвіл від власника прав на продукцію або процес у встановленому порядку (розділ викладено в редакції Закону України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” [12]).

На підставі зробленого аналізу можна зробити висновок про те, що тільки ДСТУ ISO/IEC Guide 59:2000 [25] та Закон України “Про стандартизацію” [11] встановлюють норму, згідно з якою в НД не повинно бути запатентованих об’єктів. І хоча зазначений Стандарт [25] є чинним від 2001 року, а зміни до Закону України “Про стандартизацію” [11] внесено в 2005 році, досі не встановлені норми у національних нормативно-правових документах з розробки, експертизи та прийняття стандартів, технічних регламентів, технічних умов та інших національних нормативних документів до процедур розробки та затвердження НД в частині перевірки проектів НД на предмет патентної чистоти об’єктів, що входять до НД.

Тому при розробці стандарту або іншої нормативної документації виникає ймовірна загроза того, що спосіб виробництва продукту або сам продукт уже запатентований і стандарт підпадає під дію цього патенту. У зв’язку з відсутністю чітких норм щодо проведення перевірки на патентну чистоту стосовно нормативних документів, розробники проведенням вказаних робіт нехтують, а затвердження стандартів проходить без перевірки відповідних документів, що засвідчують патентну чистоту цього стандарту.

Створення стандартів без проведення перевірки може призвести до значних ускладнень або навіть до розгляду справ у суді за наявності патенту, що захищає промислову власність, яка увійшла до стандарту. Звісно, на стадії розробки документу можна внести відповідні корективи (у разі потреби). Особливо неприємна ситуація може скластися після затвердження стандарту та введення його в дію, коли вже витрачено значні кошти та докладено багато зусиль на його створення. У разі постанови суду про порушення прав власника патенту необхідно призупинити дію стандарту та вирішувати питання про його подальше доопрацювання, відповідне коригування або вирішення питання з патентовласником щодо використання запатентованих об’єктів, що призведе до значних додаткових витрат коштів.

На підставі проведеного дослідження можна зробити висновки, які сприятимуть усуненню виявлених недоліків при розробці НД щодо забезпечення патентної чистоти створених стандартів, технічних регламентів, технічних умов та іншої НД.

Пропонується внести зміни до Закону України “Про стандартизацію” [11], Закону України “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” [12], ДСТУ 1.2:2003 “Національна стандартизація. Правила розроблення національних нормативних документів” [13], ДСТУ 1.0:2003 “Національна стандартизація. Основні положення” [14], ДСТУ 1.3:2004 “Національна стандартизація.

Правила побудови, викладення, оформлення, погодження, прийняття та позначення технічних умов” [23] та ДСТУ 1.11:2004 “Національна стандартизація. Правила проведення експертизи проектів національних нормативних документів” [24], щодо необхідності проведення патентних досліджень та оформлення патентного формуляру у відповідності до ДСТУ 3575-97 “Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення” [21] та ДСТУ 3574-97 “Патентний формуляр. Основні положення. Порядок складання і оформлення” [22].

Крім того, матеріали на експертизу проекту НД пропонується надавати з матеріалами щодо проведених патентних досліджень та оформленого патентного формуляру, які засвідчували б відсутність у НД запатентованих об’єктів промислової власності чи умови надання права на використання запатентованого об’єкта.

Неоднозначна ситуація складається з використанням запатентованого виробу чи способу виробництва під час розробки стандарту. Досі не існує нормативних документів з цього питання, які регулювали б порядок створення таких стандартів, укладання угод з власником патенту та порядок сплати винагороди авторам за використання запатентованого об’єкта тощо. Цілком ймовірно, що може виникнути потреба стандартизувати виробництво певної продукції, створеної на основі новітніх розробок та наукових досягнень, які охороняються патентами. Отже, нормами щодо порядку надання права на використання об’єкта інтелектуальної (промислової) власності у складі НД необхідно доповнити Закони України “Про стандартизацію” [11], “Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” [12], “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі” [15], “Про охорону прав на промислові зразки” [16] та “Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем” [17]. Встановлення розмірів винагороди автору та умов використання запатентованих об’єктів інтелектуальної власності слід обумовлювати в договорах між патентовласником та суб’єктом, зацікавленим у розробці та введенні в дію стандарту чи іншого національного нормативного документу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 13 грудня 1991 року № 1977-ХІІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 12. – Ст. 165.
2. Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Правила виконання науково-дослідних робіт. Загальні положення: ДСТУ 3973-2000 : Чинний від 2001.07.01. – К. : Держстандарт України, 2001. – 20 с.
3. Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Правила виконання дослідно-конструкторських робіт. Загальні положення : Державний стандарт України ДСТУ 3974-2000.
4. Право інтелектуальної власності : Акад. курс : підруч. для студ. вищих навч. закладів / О.П. Орлюк, Г.О. Андрощук, О.Б. Бутнік-Сіверський та ін. ; за ред. О.П. Орлюк, О.Д. Святоцького. – К. : Видавничий Дім “Ін Юре”, 2007. – 696 с.
5. *Запорожець І.Г.* Адміністративно-правові засади управління у сфері охорони прав на об’єкти інтелектуальної власності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / І.Г. Запорожець ; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Х., 2006. – 201 с.
6. Право інтелектуальної власності : підруч. для студ. вищ. навч. закладів / За ред. О.А. Підопригори, О.Д. Святоцького. – К. : Видавничий Дім “Ін Юре”, 2002. – 624 с.
7. *Крайнев П.П.* Інтелектуальна економіка : управління промисловою власністю : Монографія. – К. : Концерн “Видавничий Дім “Ін Юре”, 2004. – 448 с.
8. Програма перегляду чинних в Україні міждержавних стандартів (ГОСТ), розроблених до 1992 року : Наказ Держспоживстандарту України № 77 від 13.03.2006.
9. Державна програма стандартизації на 2006–2010 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2006 року № 229.

10. Робоча програма розроблення технічних регламентів : Наказ Держспоживстандарту України від 24.11.2006 № 327.
11. Про стандартизацію : Закон України від 17 травня 2001 року № 2408-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 31. – Ст. 145.
12. Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності : Закон України від 1 грудня 2005 року № 3164-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2006. – № 12. – Ст. 101.
13. Національна стандартизація. Правила розроблення національних нормативних документів : ДСТУ 1.2:2003 : Чинний від 2003.02.24. – К. : Держстандарт України, 2003.
14. Національна стандартизація. Основні положення : ДСТУ 1.0:2003 : Чинний від 2003.02.24. – К. : Держстандарт України, 2003. – 16 с.
15. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15 грудня 1993 року № 3687-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – № 7. – Ст. 32.
16. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15 грудня 1993 року № 3688-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – № 7. – Ст. 34.
17. Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем : Закон України від 5 листопада 1997 року № 621/97-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1998. – № 8. – Ст. 28.
18. Цивільний кодекс України : за станом на 16 січня 2003 року № 435-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
19. Кодекс України про адміністративні правопорушення : за станом на 7 грудня 1984 року № 8073-X // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – Дод. до № 51. – Ст. 1122.
20. Кримінальний кодекс України : за станом на 5 квітня 2001 року № 2341-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
21. Патенті дослідження. Основні положення та порядок проведення : ДСТУ 3575-97 : Чинний від 1998.01.01. – К. : Держстандарт України, 1997. – 14 с.
22. Патентний формуляр. Основні положення. Порядок складання та оформлення : ДСТУ 3574-97 : Чинний від 1998.01.01. – К. : Держстандарт України, 1997. – 7 с.
23. Національна стандартизація. Правила побудови, викладення, оформлення, погодження, прийняття та позначення технічних умов : ДСТУ 1.3:2004 : Чинний від 2005.01.01. – К. : Держстандарт України, 2004. – 12 с.
24. Національна стандартизація. Правила проведення експертизи проектів національних нормативних документів : ДСТУ 1.11:2004 : Чинний від 2004.08.17. – К. : Держстандарт України, 2004. – 8 с.
25. Кодекс ustalених правил стандартизації: ДСТУ ISO/IEC Guide 59:2000 : Чинний від 2000.11.27. – К. : Держстандарт України, 2003. – 7 с.

Отримано 06.03.2013